

Interjú- A Gazdaság vezetője, Dr. Mészáros István

Interjúalany személye- Dr. Mészáros István

1. **Szülei hol dolgoztak?** *Édesapám Bács- megyei állami gazdaságok főkertésze volt ezen keresztül kapott ösztöndíjat Helvécián. Kecskeméti lakosok voltunk, ami munkahely szempontjából is kedvező volt.*
2. **Milyen pozíciókat töltött be karrierje során?** *Állami Gazdaság ösztöndíjasa voltam. 1966 januárjában kerültem ide először, mint brigádvezető. Majd lettem kerületvezető helyettes, központi kertész, főkertész igazgatóhelyettes és végül igazgató.*
3. **Mennyire foglalkozott az építőtáborozás szervezésével munkája során?** *Az ifjúsági táborozással az odakerülésemtől kezdve kerültem kapcsolatba az iskolákkal és a KISZ szervezetekkel kb. a 60-as években. Kapcsolattartóként dolgoztam.*

Kunbaracs:

1. **Mikor lett Kunbaracs része a Helvéciai Állami Gazdaságnak?** 1962
2. **Miért pont Kunbaracson működött az építőtábor?** *Jelentős szőlő ültetvényeket létesített a gazdaság, közel 300 hektár nagyságban. Az akkori szőlőtelepítési rendszerben. A szőlőtelepítés úgy működött, hogy 1 hektáros szőlőblokkok voltak és a szőlő blokkok között 5 hektár barack, vagy meg ültetvények is telepítésre kerültek. 60-as évek közepe- vége felé lettek termőre forduló. Ezeket utána ápolni is kellett és ehhez szükséges volt a kézi munkaerő. A praktikus az volt, hogy ott helyben szervezzék meg a munkaerőt.*
3. **Mit tud az Ifjúsági Tábor területéről? Hogyan került a Gazdasághoz? Milyenek voltak a körülmények kint amikor a Gazdaság átvette?** *Kunbaracs szőlő és gyümölcstermesztéssel foglalkozott. Az iroda rész kivételével minden egyéb részt a gazdaság építetett. Az ifjúsági tábor korábban majorság volt, Beck majornak neveztük mi is, de nem ismerem a terület állami gazdasághoz való kerülését. Először 1968-ban vittük ki a fiatalokat. Ekkor még csak sáortáborozás volt. Majd 3-5 év után Kunbaracson és Jakabszálláson is megalakult az építőtábor. Először még sátrakban, majd később kőházakban. Helvécia igazgatása alá tartozott még Újbög, Lakitelek és Tiszakécske is. A Kecskeméti Szikrai Állami Gazdaság és a helvéciai 1966-ban vált ketté. Az Állami Gazdaságnak tulajdonképpen 7 üzemegysége volt, ezek közé tartozott Helvécia, Jakabszállás, Kunbaracs és Kerekegyháza. Ezek voltak a gazdaság főbb*

kertészeti, termelési területei, ahol szőlő, meggy sárgabarack, őszi barack, alma és gyümölcstermesztés ment. A fiatalokat az ápolási, betakarítási munkáihoz kérték fel.

- 4. Milyen volt a kapcsolat a helyi önkormányzat és a Gazdaság között? Mennyire vett részt a helyi életben a Gazdaság?** *Nem sok kapcsolat volt, önálló üzemegységként működött a terület. Az ottani üzemegység vezetése Kerekegyházával és Kunbaraccsal volt bizonyos kapcsolatban, de ez kevés volt. A munkaerő szervezését a Gazdaság biztosította magának. Az állami gazdaság minden évben 10-30 lakásépítési lehetőséget nyújtott azoknak, akik kint dolgoznak, anyagi támogatást biztosítottak a lakásépítésre közvetlenül a dolgozóknak. Emellett földterületet is adtak az önkormányzatoknak, akik szétszították a földeket építkezésre, 10 házból 4 embert a Gazdaság jelölt ki. Helvécián a Szabó- Sándor lakótelep is ennek köszönhetően épült meg. Kunbaracs fele vezető terület is hasonlóan épült be. Az önkormányzat csak az ehhez szükséges engedélyeket adta. Kerekegyháza végében,*

Politikai háttér:

- 1. Az építőtáborozás a Gazdaság kezdeményezésére vagy központi utasításra lettek megszervezve?** *A Gazdaság maga kezdeményezte a helyi mezőgazdasági osztályoknál. Ez az akkori munkaerő helyzet javítása és a központilag is kitalált, valamint előírt ifjúsági munka végzés miatt találták ki.*
- 2. Mennyire volt ez gazdaságilag hasznos? Politikai nyomás vagy gazdasági racionalitás volt inkább?** *Gyümölcsbetakarításokban nagy segítség volt a fiatal munkaerő.*
- 3. Az idénymunkák idején a munkaerőhiányt hogyan csökkentették? Mekkora szerepe volt ebben az építőtábornak?** *Az akkori ifjúsági szervezetek központi vezetőségei és a vállalatok köthettek megállapodást arra vonatkozóan, hogy létrehozhatnak ifjúsági táborokat. A helyi oktatási intézményekkel már korábban is megállapodtak, később Budapestről és Szegedről is érkeztek fiatalok. Az őszi betakarításokra vonatkozóan 5-6 napon keresztül a környékbeli intézmények fiataljai jöttek. A gazdaságok és az iskolák között a KISZ segítette a kapcsolat kialakításában. Mindkét oldalról volt igény a fiatal munkaerőre. Először Helvécián épült meg egy 200 diák befogadására alkalmas, két szintes táborhely. Az őszi táborozás a gazdaság saját szervezésében történt, a nyári a KISZ-en keresztül.*

4. **Kaptak erre állami támogatást a feltételek megteremtésére és a táborozás lebonyolítására? Ha igen mennyire volt ez elegendő?** *Állami támogatás egy bizonyos részre elegendő volt. Míg nem épültek meg a kőházak, addig a honvédségtől kapott és építtetett 10 fős sátrakban laktak a fiatalok.*
5. **Milyen költségei voltak?** *Ellátáshoz, a munkához, a szabadidő eltöltéséhez a gazdaságnak kellett biztosítani az anyagiakat.*
6. **Milyen feltételeknek kellett megfelelni, hogy építőtáborot tarthassanak kint?** *Egészségügyi feltételeket, étkeztetés, kulturált szálláskörülményeket mindenképpen kellett biztosítani. Ellenőrizték is ezeket időközönként.*

A gazdaság:

1. **Hányan dolgoztak a gazdaságban?** *1200 fő volt az átlag dolgozói létszáma, 1000-1500 táborozási időszakban a létszám. Ez 1-2 hétig tartott. Ilyen szempontból jelentős volt a fiatalok segítése.*

Szerződés-kötés

1. **Mit tud arról hogyan zajlott az iskolák megkeresése és a szerződések megkötése az iskolák és a Gazdaság között?** *Megyei mezőgazdasági osztályok segítettek a kapcsolatfelvételekben. Ők mondták meg kikkel lehet megállapodni, de egy idő után voltak a Gazdaságnak állandó partnerei. Azokkal az iskolákkal, akik nyáron jöttek, volt, hogy az őszi vonatkozóan is megállapodtak. Ezek nem ugyanazon a rendszeren keresztül működtek, hisz ezek kötelezőek voltak. A nyári építőtáborok a KISZ Központi Bizottság szervezésében létrehozott táborozás volt, amelyre azt mondták, hogy elvárás, hogy a tanulók részt vegyenek a nyári munkákban is, tehát nem kötelező, de erősen ajánlott volt. Az őszi gazdasági munka kötelező volt a diák részéről abban az ifjúsági szervezet csak közreműködött a nyári építőtábor a KISZ-en keresztül működött. A nyáriban csak ellátást kapott napi 3-szori étkezést, szállást, az őszi kaptak fizetést azt, hogy az osztály vagy egyén kapott azt már nem tudni. Az őszi is ott aludtak, Szegedi Ságvári Gimnáziumból és Budapestről pl.: az ipari szakmunkásképző intézettől érkeztek fiatalok.*
2. **Mik szerepeltek a szerződésben? Kik lettek részt ezek megkötésekor? Mennyi időre kötötték?** *A gazdaság megbízottja és az iskola vezetése kötötte meg erre vonatkozóan minden évben a szerződéseket.*

A táborozás menete:

1. **Milyen jellegű táborokat szerveztek?** *Betakarítási táborok, növényápolás szőlő gyümölcs betakarítás, nem tettek különbséget a szakmai és szimpla között. A középiskoláknak megvolt az a lehetősége és kötelezettsége, hogy az őszi betakarításokba a gyerekek mozgósítson, ebbe beletartozott az általános iskola 7-8. osztálya és a középiskolák 4 osztályai.*
2. **Honnan érkeztek táborozók? Érkeztek külföldi diákok is a táborokba? Ha igen, őket hogyan szervezték be?** *Az egyetemistáknak volt lehetőségük külföldre menni építőtáborokba. Magam is ennek keretében voltam kint az NDK-ban táborozni, ahol 1 hét munka, egy hét nyaralás váltotta egymást. Kunbaracson nem volt ilyen jellegű nemzetközi építőtábor.*
3. **Hogyan épült fel ezeknek a táboroknak a szervezete?** *Tábornak is volt egy gazdasági felelőse, táborvezető parancsnokhelyettese, 100 főnként volt még egy szervező, a gazdasági megbízottal 1-2 felügyelő ott. A munkacsapatokat és a napi munka szervezését maguk osztották be, ehhez a Gazdaság 1-2 felügyelőt biztosított, akik végig ott voltak a munkák során és ha kellett valami a táborozóknak nekik jelezték. A brigádokat egy-egy brigádvezető fogta össze, akik részt vettek a táborvezetőségben. A Gazdaság részéről voltak a felügyelők, akik megmondták, hogy mit és hogyan kell csinálni, ellenőrizték ott voltak a brigádokkal a munkák során, közreműködtek a munkához szükséges feltételek ellátásában (pl.: elegendő ládák biztosítása). Konkrét konfrontálódás nem történt a Gazdaság és az építőtáborozók között.*
4. **Hogyan szervezték meg a táborozók kijutását a táborba? Mennyire volt ez gördülékeny?** *Táborparancsnokság turnusváltáskor megmondta, hogy hogyan érkeznek a diákok, akiknek a táborba eljutását a parancsnokság szervezte, de a kijutásban a Gazdaság részt vett. Tizenkét autóbusha volt a Gazdaságnak, de voltak rendszeres volán autóbusz járatok ki a Gazdaságba.*
5. **Hogyan állapították meg a normákat? Mennyire volt ez központilag irányított?** *Egyénileg került elszámolásra, a Gazdaságnak volt egy Bérszabályzata és az került alkalmazásra, amelyben a táborvezetőség és a Gazdaság megegyezett. A teljesítmények megegyezései alkalmanként eltértek, a munkák függvényébe. A táborvezetés feladata volt ezt a gyerekekkel közölni, intézni, hogy mik lesznek a*

feladatok. Voltak fiatalok, akik nem akartak dolgozni, őket a Táborparancsnokság nevelte meg.

6. **Volt valamilyen bérezése a fiatalok részére?** *Igen, de csak az őszi táborozáskor. A nyári tábor alkalmával az ellátást biztosították és ezért cserébe kapták az ifjúsági munkát. Ezt a Gazdaság intézte, attól függően mi volt a megállapodás, kinek kellett kifizetni. Volt, hogy az iskolának, volt, hogy a KISZ KB-nak fizettek. Az intézmény egyben is megkaphatta a pénzt, de ez csak az őszi építőtáborozáskor volt releváns.*

Szabadidő:

1. **Ki szervezte a diákok szabadidős programjait, a KISZ vagy a gazdaság?**
Amennyiben a gazdaság, volt erre kijelölt személy? Magát a táborvezetést, a KISZ adta, ők csak a munkavégzéssel kapcsolatos és az ellátáshoz kapcsolódó dolgokat adták. A táboréletbe nem szóltak bele, inkább csak az anyagi részébe szálltak bele, ahol kellett. A gazdaság létesített egy kisebb sportpályát a diákok szabadidős foglalkozásaira.
2. **Milyen jellegű programokat szerveztek? Erre kaptak-e az államtól támogatást?**
Ha igen mennyire volt elég? Üzemlátogatás (Gazdaság biztosította), városlátogatás (Kecskemét), sportrendezvények: táboron belüli versenyek, táborok közötti versenyek (A Gazdaságnak 3 tábora volt, ezek között), teke, labdajátékok, tenisz, röplabda, labdajátékok. Koncertek az étkezőkben kerültek megrendezésre. Az állam biztosított anyagi támogatást a szükséges dolgokhoz, de ez csak részben fedezte a költségeket. A fennmaradó részt a gazdaság pótolta. A szabadidős programokhoz, az itt lakáshoz az összeget a Gazdaság biztosította, az eszközöket a központi részről valamilyen szinten támogatták. A táborozás feltételeinek megteremtéséhez kaptak állami támogatást.
3. **A gazdaság milyen szabadidős programokat biztosított a diákok számára?**
Három tábor volt turnusonként ez a Tábornyitó ünnepséggel indult, amit a KISZ szervezett, itt elmondták mik az elvárások. A két hét egy záró ünnepséggel zártuk, amire el kellett jönni. A gazdaság vezetése részéről elmondták, mi volt az értéke a két hétnek, milyen teljesítményt értek el a diákok, megköszöntük a munkájukat. Itt adták át a kiváló dolgozó díjakat is.